

SKALÁCI

Mně zdál se divný sen: jak na všechny by strany
se prostírala pustá plocha nesmírná,
já pod skalou tam z žuly stojím rozedraný,
jak otrok řetězy jsem k skále přikovaný
a dále tisíc takových je jako já.

Nám žalost s bídou vrásky v drsná čela vryla
a přece v oku všem nám hoří lásky jas,
nám z řetězů jak ruce háď by ovinula
a ramena nám těžká k zemi nachýlila,
neb všechny hrozná jakás tíha dusí nás.

Hle, všichni drží těžká kladiva v svých rukou
a shůry jako hrom hlas silný duní k nám:
„Zde lámejte tu skálu! Žízně, hladu mukou,
ni žárem nezdolána kladiva ať tlukou,
neb tuto skálu rozbít určeno je vám!“

My všichni jako jeden zvedli vzhůru ruce
a tisíc kladiv v kámen udeřilo v ráz;
a kvádry rozlétly se, střepin na tisíce,
my se zoufalou silou divoce a prudce
jsme o kamenné čelo bili zas a zas.

Jak vodopádu řev, jak bitvy hukot dravý,
tak naše kladiva tu hřměla ráz a ráz;
píď za pídí jsme pracně místo dobývali,
ač mnohého tam těžce zranily ty skály,
my šli jsme dále vpřed, nic nezdrželo nás.

A každý věděl z nás, že slávy nedobude,
ni vděku lidí za svou práci krvavou,
že teprv tehdy půjdou po té cestě lidé,
až my ji probijem a vyrovnáme všude,
až pod ní naše kosti v prach se rozpadnou.

My slávu nechtěli a v ni jsme nedoufali,
vždyť nejsme bohatýry ani hrdiny,
my na sebe jen pouta dobrovolně vzali
a volnosti i pravdy otroky se stali:
na cestě pokroku jen skaláky jsme my.

My věřili, že vlastní rukou rozdrtíme
tu tvrdou z žuly skálu přec jen naposled;
i když ji krví svou a kostmi vykoupíme,
že cestu širokou všem lidem upravíme
a za námi že přijde nový život v svět.

My věděli, že v světě daleko za námi,
jež každý z nás kdys pro svá pouta opustil,
tam pro nás roní slzy děti, ženy, mámy,
nám nepřátelé klnou a že spolu s námi
též proklínají dílo naše i náš cíl.

My věděli jsme to. V nás duše slzy lila,
nás srdce bolelo a žal se v prsa ryl,
však slzy ani žal, ni bolu žhoucí síla
nás přece neodtrhly od našeho díla,
z nás kladivo své z rukou nikdo nepustil.

A takto všichni jdeme v jeden celek zkuti
svou svatou myšlenkou a v ruce s kladivem.
Nechť prokleti jsme, světem pozapomenuti,
my lámeme skalou z žuly cestu pravdě s chutí —
a štěstí všech sem přijde, až my zahynem.

1878